

Albert Camus' Approach To Suicide: Existential Crisis And Alternative Solutions In Modern Society

Edanur Bahçivan^{1,a,*}

¹Social Sciences Institute, Sakarya University, Sakarya, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 12/01/2025

Accepted: 17/03/2025

ABSTRACT

Wars, technological advancements, and shifting social conditions have profoundly transformed perspectives on life and fundamental concepts. The devastation of the Second World War, in particular, catalyzed significant intellectual and philosophical developments. Existentialism emerged in response to this crisis, addressing themes such as freedom, absurdity, and the human condition. Among its key figures, Albert Camus critically examined the meaning of existence, focusing on the absurd and its implications.

Camus contends that the fundamental philosophical problem is whether life is worth living. He explores the experience of absurdity and considers two primary responses: physical suicide and what he terms "philosophical suicide"—the acceptance of illusory meaning. Since both negate the absurd, he rejects them and instead proposes rebellion as the only viable alternative. In *The Myth of Sisyphus*, he presents Sisyphus as a symbol of defiance, embracing the absurd through conscious resistance.

In contemporary society, existential crises persist as individuals struggle to find meaning. Camus' concept of the rebellious individual offers a response that prioritizes ethical responsibility, artistic creativity, and personal freedom. By rejecting both despair and false hope, he urges individuals to confront absurdity with awareness and resilience. Rather than seeking inherent meaning, Camus advocates for a conscious engagement with existence. This study examines his response to existential crises, analyzing the absurd, suicide, and rebellion within a modern context, ultimately arguing that resistance remains a vital philosophical stance.

Keywords: Albert Camus, absurd, suicide, modern society, existential crisis.

Albert Camus'nün İntihar Yaklaşımı: Modern Toplumda Varoluşsal Kriz Ve Alternatif Çözümler

ÖZ

Savaşlar, teknolojik gelişmeler ve yaşam şartlarının değişimi, insanların yaşam tarzlarında ve kavramlara bakış açılarında farklılaşmalar meydana getirmiştir. İkinci dünya savaşının da etkisiyle, yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra dünyada büyük değişimler yaşanmıştır. Varoluşçuluk felsefesi, bunalımların olduğu bu dönemde filizlenmiştir. Bu akımda; özgürlük, dünyaya atılmışlık hissi, absürd ve intihar gibi konular işlenmiştir. Albert Camus bu konuların üzerinde yoğunlaşmış bir filozoftur.

Camus, insan hayatının yaşanmaya değer olup olmadığı sorusuna verecek cevabın önemini vurgulamıştır. Bu anlamda, intihar önemli bir felsefi problem olarak görmüştür. İnsanın hayatı boyunca karşısına çıkan absürd duygusunun üzerinde durmuş, bu absürd duygusuyla karşılaşmanın sonucunda ortaya çıkan intihar ve felsefi intihar olarak gördüğü umut konularını ele almıştır. İntihar ve felsefi intihar absürdü ortadan kaldırdığı için başkaldırı kavramını üçüncü bir yol olarak sunmuştur. İnsan yaşamının önemini ve absürd duygusuna direnmek için başkaldırının önemini vurgulamıştır. Sisifos Söyleni'nde mitolojik figür Sisifos'u, bu başkaldırının en iyi örneği olarak sunar.

Modern toplumda varoluşsal kriz, bireyin anlam arayışında karşılaştığı çıkmazlarla derinleşmektedir. Camus'nün başkaldıran insan modeli, bu krizden çıkış için bir yol haritası sunar. Bu model insanın; sanatsal yaratıcılığı, etik sorumluluğu ve özgürlüğü benimsemesi gerektiğini savunur. İntihar, absürdü ortadan kaldıran bir eylem olduğu için Camus tarafından bir çözüm olarak görülmez, bunun yerine bireyin bilinçli farkındalıkla yaşamına devam etmesi gerektiği vurgulanır. Bu çalışma Camus'nün absürd, intihar ve başkaldırı kavramlarını modern toplum bağlamında ele alarak, bireyin varoluşsal krizine sunduğu alternatifleri incelemektedir. Camus'nün felsefesi, insanın anlam arayışından çok anlam olmadan yaşamayı öğrenmesi gerektiğini savunur. Onun yaklaşımı, modern dünyada varoluşsal bunalıma karşı bilinçli bir varoluş ve başkaldırı etişini benimsemenin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Albert Camus, absürd, intihar, modern toplum, varoluşsal kriz.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a edanur.bahcivan1@ogr.sakarya.edu.tr ORCID: 0009-0005-4824-2089

How to Cite: Bahçivan, E (2025) Albert Camus' Approach To Suicide: Existential Crisis And Alternative Solutions In Modern Society, CUJOSS, 49(1): 11-19

Giriş

İnsan sürekli olarak kendi varlığını ve içinde yaşadığı evreni anlamlandırmaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Kişi varoluşunu sorgular ve araştırır. İnsanı felsefenin merkezine yerleştiren varoluş felsefesi, birbirinden ayrı ilgi ve yönelimlere sahip olan birçok düşünürü bir araya getiren ortak bir çıkış noktasına dayanmaktadır. Bu ortak nokta ise felsefenin yalnızca bir kavram çalışmasından ibaret olmayıp bizzat varoluş üzerine bir çalışma olduğu yönündeki kabulüdür. “...varoluşçu felsefenin en genel anlamıyla insan varlığının somutluğunu açıklayan ve varoluşunu ortaya koyan bir öğretisi olduğunun söylenmesi bile bazıları tarafından yanlış bulunabilir.” (Çüçen, 2018: 17) Anlaşılacağı üzere varoluşçuluk, kolay tanımlanması mümkün olmayan bir düşünce sistemidir. Kimilerine göre kökleri Sokrates’e kadar uzanır, kimileri Pascal’la başladığını savunur, kimilerine göre de kökleri on dokuzuncu yüzyıl felsefe ve edebiyat düşüncesine dayandırılmıştır.

Varoluşçuluğun tanımı ve köklerinin ne zaman başladığı konusunda ortak bir uzlaşma bulunmamakla birlikte varoluşçu felsefenin insanın yaşadığı çağda sorunlarına cevap vermeye çalıştığı söylenebilir. Varoluşun öncüsü olarak görülen Soren Kierkegaard, varoluşun anlatılamayacağını savunmakta ve varoluşa ait kavramları tarif etmeyi bir yetenek/hüner olarak görmekteydi. Günümüz varoluş düşünürlerinin ise daha anlaşılır ve daha açık bir anlatıma başvurduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. “Bilimler insanı kendi alanları dahilinde incelerken varlık felsefesi ikinci tür bir bilgi etkinliği olarak varlığı var olmağı bakımından ele alır. Varoluşçu felsefe ise, varlığın neliği üzerine düşünmeden, doğrudan insan varoluşunu sorgular, varlığın anlamını soruşturur.” (Karakaya, 2020: 73) Tüm varoluş düşünürleri varoluşa kendi perspektiflerinden bakmış ve bunun sonucunda kendi kavramlarıyla birlikte felsefi görüşlerini şekillendirip sistemleştirmeye çalışmışlardır. Dolayısıyla her düşünürün varoluş yorumları farklıdır. Varoluşa getirmiş oldukları farklı görüşlere rağmen varoluşçular birkaç ortak noktada birleşmişlerdir. Varoluşun özden önce geldiği konusunda ortak bir görüşe sahiptirler. Bir diğeri felsefenin asıl odağının insan olması gerektiği düşünceleridir. Farklı veya ortak düşüncelerinin yanında neredeyse her varoluşçu filozof yaşamın anlamsızlığı, umutsuzluk, özgürlük, dünyaya atılmışlık hissi, intihar vb. konuların üzerinde çalışmalar yapmışlardır.

Üzerinde fazlasıyla çalışılan konulardan biri olan intihar eylemi, tarih boyunca birçok düşünürü meşgul eden bir problem olmuştur. Bu problemi ele alan her düşünürün farklı açıklamaları mevcuttur. Gazeteci ve edebi kimliğiyle de tanınan Albert Camus de intihar problemiyle ilgilenmiştir. 1942 yılında yayınlanan *Sisifos Söyleni*’nde “Gerçekten önemli olan bir tek felsefe sorunu vardır, intihar” (Camus, 2018: 21) sözleriyle başlayan Camus, yaşamın gerçekten yaşanıp yaşanamayacağı konusunda bir karara varmanın, bu sorunun cevaplanmasında etkili olduğunu söylemektedir. Kişinin yaşamını sorgulamasının evrenin mekanizması ve somut öğelerle ilişkili değil de içsel bir sezgiyle birlikte yanıtlanabileceğini savunmuş ve intiharın da bu içsel sezilerin bir sonucu olarak gerçekleştiğini savunmuştur.

İntihar, Camus için oldukça önemlidir çünkü intihar etmeye gelinen noktada insanın yaşayacağı aydınlanmanın hem gerekli hem de kıymetli olduğunu savunmaktadır. Camus’nün felsefesi, insanın anlam bulmaktan çok anlam olmadan yaşamayı öğrenmesi gerektiğini savunur. Onun yaklaşımı, modern dünyada varoluşsal bunalıma karşı bilinçli bir varoluş ve başkaldırı etiğini benimsemenin önemini ortaya koymaktadır.

Albert Camus: Çağının Bir Tanığı Olarak Felsefi Ve Edebi Kimliğini Anlamak

Her düşünür gibi Camus de içinde doğduğu toplumun ve çağın koşullarından bağımsız düşünülemez. Yirminci yüzyıl filozofları, geleneksel felsefenin aksine, düşüncelerini geliştirirken yaşadıkları dönemin olaylarından ve toplumsal gerçekliklerinden etkilenmişlerdir. Albert Camus’ü ve eserlerini, yaşadığı dönemin şartlarından ayrı ele almak, düşünce sistemini eksik anlamaya yol açacaktır. Bu nedenle Camus, çağından bağımsız bir sanatçı-filozof olarak değerlendirilemez. Düşüncelerinin temelini oluşturan etkenler arasında dönemin askeri, siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunlarının önemli bir yeri vardır. Avrupa’da felsefe ve edebiyat alanlarında dünyanın absürd ve anlamsız olarak algılanması, determinist ve teleolojik (erekçi) yaklaşımlara karşı bir başkaldırının ifadesidir. İnsanı fiziksel veya ilahi bir belirlenmişlikten kurtarma çabası, 19. yüzyılda Nietzsche ile başlamış ve 20. yüzyılda Camus ile devam etmiştir (Gündoğan, 2018).

1913 yılında Cezayir’de dünyaya gelen Camus’nün, yaşamındaki zorluklar ve çağının sorunları, dünya görüşünün şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Henüz bir yaşını doldurmadan başlayan ve dört yıl süren Birinci Dünya Savaşı’nda babasını kaybetmesi hayatının dönüm noktalarından biridir. Rus Devrimi, Almanya’da Nazilerin yükselişi, İspanya İç Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Cezayir’deki Setif Katliamı ve Madagaskar Katliamı gibi pek çok siyasi olay ve savaşın acılarına tanık olmuştur. Özellikle Cezayir’deki bağımsızlık savaşı, Camus’ü derinden etkilemiştir. Babasını kaybetmesine neden olan savaş, hayatının farklı dönemlerinde farklı şekillerde karşısına çıkmıştır (Gündoğan, 2018). Camus, eserlerini salt edebi bir amaçla veya estetik bir tatmin için kaleme almamıştır. Filozof olup olmadığı sorusunun bu kadar tartışmalı olması bunun bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanata dair görüşleri, amacının sanattan öte bir şey olduğunu gösterir. Ona göre sanat, felsefenin yaptığı gibi varlığı, insanlığın ve toplumun sorunlarını anlamaya ve bu sorunlara çözüm aramaya yönelik bir çaba olmalıdır (Gündoğan, 2018).

Albert Camus’nün kimliği genellikle bir sanatçı olarak öne çıksa da, onun bir filozof olup olmadığı sorusu zaman zaman gündeme gelmektedir. Camus’nün eserlerini, diğer düşünürlerin eserleri ile aynı kefeye koymak zordur. Tıpkı Dostoyevski ve Simone de Beauvoir gibi yazarların eserleri için “felsefi-edebi” nitelemesinin kullanılması gibi, Camus’nün yapıtları da benzer bir şekilde değerlendirilebilir. Bu tür eserlerin ortak özelliği, belirli bir tezi roman kurgusu içinde ele almalarıdır. Ancak bu tezler, felsefenin kendine özgü kavramlarını kullanmadan, edebi bir dille ifade edilir.

Camus'nün *Başkaldıran İnsan* ve *Sisifos Söyleni* gibi eserleri, edebi niteliklerinin yanı sıra felsefi derinlikleriyle de dikkat çeker ve bu durum, onun Fransa'daki varoluşçuluk tartışmalarında sıkça anılmasına yol açmıştır (Gündoğan, 2018). Buna karşın Camus, kendisini ne bir varoluşçu ne de bir filozof olarak tanımlamaktan kaçınmıştır. 1945 yılında yayınlanan söyleşide "*Ben varoluşçu değilim*" (Camus, 1945: 1424; Braz, 2006: 1) diyerek varoluşçulukla arasındaki mesafeyi belirtmiş, *Denemeler* adlı eserinde bu durumu, "*Benim o çok ünlü existansiyalizme pek bağlılığım yok*" (Camus, 1982: 54) sözleriyle ifade etmiştir. Kendisini bu akımın dışında tutsa da ele aldığı konular ile varoluşçuluğun temel meseleleri arasında önemli bir benzerlik bulunmaktadır. *Yabancı* ile *Sisifos Söyleni* adlı eserlerinin 1942 senesinde, *Veba* adlı eserini ise 1947 senesinde yayınlanmış olması dikkate alındığı zaman yaşadığı dönemde tanık olduğu olumsuz olayların Camus üzerinde, *absürd* ve *başkaldırı* düşüncelerinin oluşmasında, etkili olduğu görülmektedir (Gündoğan, 2018). *Düşüş* adlı eserinde, nehirde boğulan kızın ardından "*artık çok geç, her zaman da çok geç olacak olacak*" (Camus, 2019a: 102) diyerek bu umutsuzluk ve anlamsızlık hissi, Camus'nün felsefesinin temelini oluşturan absürd ve intihar kavramlarına zemin hazırlar.

Absürd ve İntihar Kavramı

Albert Camus'nün felsefi düşüncesinin temelinde iki anahtar kavram yer almaktadır: absürd ve başkaldırı.

Bu noktada ilk olarak, "absürd nedir?" sorusuna yanıt vermek önemlidir. "*Absürd*" veya "*saçma*", *felsefi terminolojide mantığa veya akla aykırılığı ifade eder.*" (Hançerlioğlu, 1975: 272). Bu tanıma göre, mantığa ters düşen her şey saçmadır. Absürdizm de insan varoluşunun temelden saçma olduğunu savunur. Bu felsefeye göre Tanrı, insanlığı anlamlı ve mantıklı bir amaç doğrultusunda yaratmamıştır. Aksine içinde bulunduğumuz evren, rastlantısal ve boşunadır; hiçbir dayanağı yoktur ve sonuç olarak tüm insanlar için ölümle son bulacaktır. Yaşamın anlamı etrafımızdaki dünyada bulunmaz. Absürdlük/Saçmalık bilincimizin dünyadan ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Saçmalık, insan iradesinin dünyanın anlaşılmasız sessizliğiyle karşılaşmasından doğar fakat hayat saçma ise o zaman onun amacı nedir? Camus, Sisifos mitini metafor olarak kullanarak bu soruyu yanıtlamaya ve intihara alternatif bir yol sunmaya çalışmıştır (Koç, 2016). Camus'nün felsefi bakış açısını kavramak için öncelikle absürd kavramını ve bu kavram etrafında şekillenen felsefeyi, ardından da başkaldırı felsefesini incelemek gerekmektedir.

Absürd

Absürdün ortaya çıkması için iki temel unsurun varlığı zorunludur: insan ve dünya. Absürd, bilinçten doğar zira bilinçten yoksun varlıklar için saçmalık kavramı söz konusu olamaz. Bu nedenle insan, absürd durum karşısında bir duruş sergilemek zorunda kalır. Bu perspektiften bakıldığında absürd, insanı harekete geçiren ve yaşamının temel itici gücü haline gelen bir faktördür (Gündoğan, 2018). Albert Camus *Sisifos Söyleni*'nde absürdü şu şekilde açıklar: "*Absürd*

evlilikler, absürd zorluklar, kırgınlıklar, sessizlikler, savaşlar ve hatta barışlar vardır. Bütün bu durumlarda, anlaşmazlıklar karşılaştırmalardan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla absürdlük duygusunun, bir olayın veya duygunun basit bir şekilde incelenmesinden değil, bir durumun belirli bir gerçeklikle, bir eylem ile onun ötesindeki dünya arasında karşılaştırılmasından kaynaklandığı söylenebilir. Absürdlük kopuştur." (Camus, 2018: 46) Bu kopuşun, yani absürdün deneyimlenmesi, bireyde absürd duygusunun ortaya çıkmasına neden olur. Ancak, absürd kavramı ile absürd duygusu her zaman aynı şeyleri ifade edemeyebilir (McBride, 1992).

Absürd duygusu, absürd kavramının oluşumu için bir temel teşkil etse de bu duygudan kavrama doğru bir geçiş, bir tür bilinçli farkındalık gereklidir. Bir kişi absürd kavramını bilmese dahi absürd duygusunu deneyimleyebilir. Örneğin, "Yabancı" romanının başkarakteri Meursault, absürdü bir kavram olarak anlamadan, absürd duygusu ile yaşayan bir karakterdir. Absürd duygusunun ortaya çıkması için özel bir gereksinim veya çabaya ihtiyaç yoktur, bu duygunun ne zaman ve nerede ortaya çıkacağı belirsizdir (Gündoğan, 2011). Camus'nün ifadesiyle: "*Uyumsuzluk duygusu, her sokağın dönemesinde, her adamın yüzüne çarpabilir.*" (Camus, 2018: 29) Başka bir deyişle, absürd ve absürd duygusu her an, her şekilde ve her koşulda ortaya çıkabilir. Bu kaçınılmaz yüzleşme, yani absürdün deneyimi, bireyi varoluşsal bir sorgulamaya iter ve yaşamın anlamsızlığı karşısında iki olası sonuç doğurur: intihar ve felsefi intihar. Ancak Camus, bu iki seçeneği de mantıksız bulmaktadır çünkü evrenin rastlantısal veya boşuna olması, bu dünyadan kaçışı veya uzaklaşmayı haklı çıkarmaz. Camus'ye göre insan için asıl önemli olan, yaşamın tüm anlamsızlığına rağmen yine de yaşamı seçebilmesi, onu onaylayabilmesidir. Yaşamaktan kastettiği ise bu absürdlüğü deneyimlemek ve onu yaşamın bir parçası olarak kabul etmektir. Camus'nün reddettiği bu iki varoluşsal tepki, yani intihar ve felsefi intihar, bireyin absürd karşısında sergileyebileceği en radikal kaçış biçimlerini temsil eder.

İntihar

İnsan, varoluşsal olarak içinde bulunduğu dünya ve yaşamdan bir beklenti içindedir ancak dünya, bu beklentileri karşısında hiçbir şey vermemektedir. Böylece insan absürd duygusu ile karşılaşacaktır. Absürd ile karşılaşma sonucu olarak, Camus'nün söylemiyle "*Dekorların yıkıldığı olur. Yataktan kalkma, tramvay, dört saat çalışma, yemek, uyku ve aynı uyum içinde Salı Çarşamba Perşembe Cuma cumartesi, çoğu kez kolaylıkla izlenir bu yol*" (Camus, 2018: 31) insan nihayetinde anlayacaktır ki, yarın saçma duygusuyla doludur ve sonraki günler de bu devam eden bir döngüdür. Bu durum çaresizliğin altında ezilmiş olan insanın uyanma anıdır. İnsan bu uyanmanın ardından ya kesin olan uyanışı ya da bilinçsizlik zincirine dönüş yapıp intiharı seçecektir. Absürdün beraberinde getirmiş olduğu absürd duygusundan kaynaklanan anlamsızlık düşüncesi, intihar düşüncesinin oluşmasına sebep olabilir. Çünkü absürd duygusu, çok basit bir duygu gibi dursa da aslında intihara kadar götürecek derin bir varoluşsal krizin tetikleyicisidir.

Felsefe tarihi içinde genelde toplumsal olarak ele alınan intihar kavramını, Camus bireysel bağlamda ele almıştır. Camus, *"intihar şimdiye kadar yalnızca toplumsal bir olay olarak ele alınmıştır. Buradaysa tam tersine, bireysel düşünceyle intihar arasındaki ilişki söz konusu. Böyle bir edim, yüreğin sessizliğinde, tıpkı büyük bir yapıt gibi hazırlanır. İnsan kendi de bilmez bunu. Bir akşam tetiğe basar ya da kendini sulara bırakır."* der (Camus, 2010: 16). Camus'nün intiharı bu şekilde ele alması, bireyin kendi yaşamı üzerine hüküm verme sürecinin ve varoluşuna dair bir ilke arayışının temel koşulu olarak görülebilir. İntihar, yalnızca bireysel bir eylem olmanın ötesinde, kişinin içinde bulunduğu topluma, geride kalanlara ve hayata yönelik güçlü bir ifade biçimidir.

Camus, insanların hayatlarının çıkmaza girdiğini, sürekli bir döngüye takıldıklarını ve verdikleri çabaların bir karşılığının olmadığını ancak yine de insanın yapması gerekenin bu hayatı sürdürmek olduğunu söylemektedir. Bedensel olarak intihar eylemini gerçekleştirmek ise absürdü anlayan kişinin bu absürlüğü ortadan kaldırması demektir. Çünkü absürd kavramının asıl koşulu yaşamdır. Yaşam olmadan absürd anlamsızlaşacaktır. Bu bağlamda absürde teslim olan insan, korkak bir kaçış olarak intiharı seçecektir. Absürdü düşündüren ve hissettiren şey aslında insanın ölümlü olmasıdır. İntiharın sonu da ölüm olduğuna göre; İntihar, söz konusu olan ölüme karşı bir başkaldırı değil, tam tersi ölümün kabulü anlamına gelir.

Camus, *Mutlu Ölüm* adlı eserinde, varoluşa birtakım anlamlar atfetmek ve mümkün olduğunca bu anlamlara tutunmak gerektiğini savunur. Kendi ifadeleriyle, *"Hayatta olabildiğince anlamlı yaşamak ile beraber ölüm sanıldığı kadar üzücü olmayabilir."* (Camus, 2012: 132) der. Bu bağlamda, Camus'nün felsefesi, bireyin absürd karşısında pasif bir teslimiyet yerine, aktif bir varoluşsal direniş sergilemesini teşvik eder. Ancak bu direniş, absürdün doğurduğu varoluşsal sorgulama karşısında verilebilecek iki temel tepkiden birini, intiharı reddederken diğerini yani umudu da sorgulamaktadır. Zira Camus'ye göre absürdün ortaya çıkardığı varoluşsal boşluğa verilebilecek bir diğer tepki de "felsefi intihar" olarak adlandırılan umuttur.

Felsefi İntihar

Absürdün ortaya çıkardığı varoluşsal boşluğa verilebilecek iki temel tepki vardır: ilki, daha önce bahsedildiği üzere intihar, ikincisi ise umuttur. Camus, umudun varoluşa herhangi bir anlam katan bir eylem olmadığını ve verilen gereksiz vaatlerin yalnızca insanı kandırmaktan ibaret olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda o, yalnızca din değil, hiçbir otoriteye karşı bağlılık gösterilmemesi gerektiği fikrindedir. Absürdü fark eden insan, özgür olmalı ve verilen herhangi bir buyruk doğrultusunda hareket etmemeli; kendisi ve diğerlerinin yargıları karşısında yalnız olmalıdır. Camus'nün Tanrı fikrini ortadan kaldırmasının sebebi aslında özgürlük kavramıyla ilişkilidir (Topakkaya ve Duykop, 2017). Ancak umut olarak adlandırılan bu ikinci tepki, absürdün temel bileşenlerini yok etmeye yöneliktir. Bu noktada mevcut dünyada kalarak absürd sorunu çözülemez. Umut etmenin ön koşulu, içinde bulunduğumuz evreni aşmak, hatta onu

ortadan kaldırarak yerine başka bir dünya koymaktır. Ancak bu durumda absürdü ortadan kaldırmak, yaşadığımız dünyayı yok etmek olacaktır. Umudun, absürdün temel bileşenlerini yok etmeye yöneliktir oysa insanın bulunduğu gerçeğe sıkı sıkıya bağlı kalması gerekmektedir. Umudun, insanı geleceğe zincirleyerek akli bir kenara iter ve insanı ahiret veya Tanrı inancına bağlamaya çalışır. Camus bu yaklaşımı "felsefi intihar" (Camus, 2005: 39) olarak tanımlar. Absürdün canlı tutulması gerekmektedir. Eğer bu dünyanın bir anlamı ve bir yaşam tarzı olması isteniyorsa bu ancak absürdün yaşanmasıyla mümkündür. Dolayısıyla absürd deneyim insana intihar dışında gerçek olan yolu açar: başkaldırı (Gündoğan, 2018). Bu bağlamda Camus, absürd karşısında pasif bir teslimiyet yerine aktif bir varoluşsal direniş sergilemeyi önermektedir.

İntihara Başkaldırı: Absürd Karşısında Direniş

Camus, absürd kavramıyla tüm karşılaştırmaları yapıp inceledikten sonra bu karşılaştırmaların olası sonuçlarını, bedensel intihar ve felsefi intiharı, inceleyip reddetmiştir. Bedensel ya da felsefi intiharı seçemeyen insanı gerçek gördüğü çözüme, başkaldırıya, ulaştırır. Camus'ye göre başkaldıran insan, hayır diyebilendir. Her başkaldırı eylemi insanın kendi varlığını ve değerini ortaya koymaktadır. Başkaldıran insan, haklı olduğunu bilmektedir. Haklı olma duygusuna neden olan da adalettir. Camus, *"Her başkaldırıda, haksız karşı bir tiksintiyle birlikte, insanın kendi benliğinin herhangi bir yanına tam ve birdenbire katılışı vardır... Her değer başkaldırısı getirmez, ama her başkaldırı yönelimi bir değeri çağırır sessizce."* (Camus, 2019b: 24) der. Bu bağlamda başkaldırı, bireysel bir tepki olmanın ötesinde, kolektif bir varoluşsal direnişin ifadesi haline gelir.

Absürd bir deneyimde acı bireysel başlar. Başkaldırma hareketinden sonra kendisinin de ortak olduğunu, herkesin macerası olduğunu anlar. Camus, *"İnsanın yaşadığı sorunlar evrensel bir salgın haline gelir. Günlük acılarımızda düşünce düzeyindeki başkaldırı, cogito ile aynı etkiye sahiptir; birinci kesinlik budur ancak bu kesinlik bireyi yalnızlıktan kurtarır. Herkes için ilk değeri belirleyen ortak noktadır. Başkaldırıyorum, bu yüzden varız."* (Camus, 2019b: 33) der. Başkaldırı yalnızca kişisel hakkının gasp edilmesi halinde değil, başkalarının hakları gasp edildiğinde de doğan bir sonuç olmuştur. O halde insan yalnızca kendisi için başkaldırmaz. Başkaldırının ortaya koyduğu en önemli değer, dayanışma olmuştur. Hayat kısadır ve insanın bu hayatı mümkün olduğunca en iyi şekilde değerlendirmesi gerekir. Başkaldıran insan hayatın kısalığının bilincindedir. Değerlerin bulunmadığı absürd dünyada en iyi yaşamı sürdürmek değil, aslında çok yaşamak değerlidir. Ölümü fark eden kişi, çok yaşamının değerini bilmektedir. Böylece gündelik hayatın sürüklediği bunalıma kapılmayacaktır. Yalnızca anda yaşayan insan mutlu ve başkaldırısını gerçekleştirmiş insan olacaktır (Gündoğan, 2011) çünkü insanın *"var olmak için başkaldırması gerekir."* (Foley, 2014: 91) Bu noktada başkaldırının bireysel ve kolektif boyutları arasındaki ilişki, Camus'nün varoluşsal tiplerine yansımaktadır.

Camus'ye göre, varoluşunu sürdürme arzusundaki absürd birey, dört tip başkaldırı benimseyebilir: *Don Juan*, *Aktör*, *Fatih* ve *Sanatçı*. Camus'nün "*Sisifos Söyleni*" adlı eserinde ele aldığı bu dört varoluşsal modelden Don Juan, Aktör ve Fatih, içinde buldukları varoluşsal duruma alaycı bir yaklaşım sergileyen ve yaşamdan herhangi bir beklenti taşımayan bireylerdir. Bu üç tip, absürdü bir nevi canlandırmakta, sürekli bir rol üstlenmektedirler. Sanatçı tipi ise absürde en uygun varoluşsal modeldir zira başkaldırı en etkili ifadesini sanatsal yaratıda bulmaktadır (Camus, 2018). Bu varoluşsal modeller, absürd bilincine erişmiş bireyin dünyayla kurduğu ilişkiyi ve absürde karşı sergilediği tutumu yansıtır.

Absürd bilincine erişmiş ve bu bilinçle absürdün dünyasında yaşamaya devam edip ondan kaçış yollarını reddeden insanın tavrı, bir başkaldırı eylemidir. Umut ve intihar, çıkışsız yollar olarak görülürken, absürdün insana sunduğu tek seçenek başkaldırıdır ancak bu başkaldırı, yalnızca özgürlük bilincine ulaşmış, yaşam sevgisiyle dolu ve absürd ile iç içe yaşamayı sürdüren birey tarafından gerçekleştirilebilir. Esasen Camus'nün vurgusu, kişinin tutkulu, özgür veya başkaldıran biri olması fark etmeksizin intiharı reddederek hayatta kalması ve yaşamı sürdürmesidir. (Gündoğan, 2018). Bu noktada, bireyin absürd karşısındaki başkaldırısı, yalnızca kişisel bir tutum olmaktan öte, modern toplumun yarattığı varoluşsal krizle doğrudan bağlantılıdır. Günümüz dünyasında bireyin anlam arayışı; toplumsal yapıların dönüşümü ve kültürel değişimler nedeniyle daha da karmaşık hale gelmiştir. Bu bağlamda, modern toplumda varoluşsal krizin nasıl şekillendiği ve Camus'nün düşüncelerinden yola çıkarak bu varoluşsal krize getirdiği çözüm önerileri incelenmelidir.

Modern Toplumda Varoluşsal Kriz

Varoluşsal kriz; bireyin yaşamının anlamı, amacı ve değeri üzerine derinlemesine sorgulamalar yapmasıyla karakterize edilen bir olgudur. Bu kriz genellikle bireyin kendi varoluşuna, özgürlüğüne ve sorumluluğuna dair temel soruları gündeme getirmesiyle ilişkilidir. Tarihsel bağlamda varoluşsal kriz kavramı, özellikle on dokuz ve yirminci yüzyıllarda, modernitenin tetiklediği hızlı toplumsal ve teknolojik dönüşümlerle birlikte daha belirgin bir hal almıştır. Modern toplumda geleneksel değerlerin ve inanç sistemlerinin zayıflaması, bireylerin anlam arayışını derinleştirmiştir. Bu durum, bireylerin kendi varoluşlarını ve yaşamlarının anlamını sorgulamalarına yol açan bir zemin hazırlamıştır (Karakaya, 2020; Tagay ve ark., 2016). Modernitenin getirdiği çoğulculuk, varoluşsal krizi daha da karmaşık hale getirerek bireylerde anlam krizi oluşumunu tetiklemektedir.

Modernitenin beraberinde getirdiği çoğulculuk, farklı değer sistemlerinin eş zamanlı varlığına zemin hazırlayarak bireylerde anlam krizi oluşumunu tetiklemiştir. Çeşitli anlam topluluklarının mevcudiyeti, bireylerin hangi değerleri benimseyecekleri konusunda bir belirsizlik ortamı yaratmaktadır. Bu belirsizlik, hem

bireysel hem de toplumsal düzeyde krizlere yol açmaktadır (Karakaya-Aydın, 2023; Yıldız, 2023). Geleneksel toplumlarda din ve kültürel normlar, bireylere önceden tanımlanmış anlam çerçeveleri sunarak bu arayışı kolaylaştırırken modern toplumlarda bilimin yükselişiyle birlikte bu normların etkisi azalmıştır. Bu durum, bireylerin anlam arayışını daha karmaşık bir hale getirmiştir (Tülüce, 2022; Karakaya-Aydın, 2023). "Zamanla toplumun sekülerleşmesi ile intihar günah dairesinden çıkmıştır. Artık intiharın günah olup olmamasından ziyade topluma ve kişinin kendine karşı suç olup olmadığı tartışılır olmuştur." (Ergün ve Çötök, 2019: 125-126) Sekülerleşme teorileri, modernleşme sürecinde dinin etkisinin azalacağını öngörmesine rağmen, dini bireyselleşme kuramı, bireylerin kurumsal dinsel yapılardan bağımsız olarak özgün dinsel deneyimlerini inşa ettiklerini ortaya koymaktadır (Ahmedi ve Kılıç-Ahmedi, 2024). Modern ahlakın krizi, bireylerin toplumsal normlar ve değerler karşısında yaşadığı belirsizlikleri ifade etmektedir. Bu kriz, bireylerin kendi ahlaki benliklerini yeniden tanımlamalarına ve anlam arayışlarına yeni bir yön tayin etmelerine sebep olmaktadır (Erdem, 2003). Bu bağlamda, modern toplumda varoluşsal krizin ortaya çıkışında ve derinleşmesinde çeşitli faktörler etkili olmaktadır.

Modern toplumda varoluşsal krizin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. İlk olarak bilimsel rasyonalitenin yaygınlaşmasıyla birlikte dinlerin ve Tanrı'nın, bireylerin anlam dünyasındaki etkisi azalmıştır. Geleneksel toplumlarda din, bireylere hazır anlam çerçeveleri sunarken modern toplumda bu çerçevelerin zayıflaması, bireylerin kendi anlamlarını inşa etme çabasını zorlaştırmaktadır (Tülüce, 2022). İkinci olarak, modernitenin getirdiği çoğulculuk, bireylerin farklı anlam toplulukları arasında kalmasına ve bu durumun bireysel krizlere yol açmasına neden olmaktadır. Modern çoğulculuk krizi, yalnızca toplumsal boyutlarla sınırlı kalmayıp bireysel düzeyde başlayan ve özneler arası krize evrilen bir süreçtir. Bu kriz, nihayetinde anlam topluluklarında bir anlam krizine yol açarak süreklilik gösteren bir döngü içinde gerçekleşmektedir (Karakaya-Aydın, 2023). Üçüncü olarak, modern toplumda kurumların işlevsel olarak faydacı olana indirgenmesi, bireylerin derin ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini sınırlamaktadır. Geleneksel toplumdaki kurumlar, bireylerin hem maddi hem de manevi yaşamlarının temel gereksinimlerini karşılarken modern toplumda kurumlar, bireylerin haklarını koruma görevlerinde yetersiz kalmakta ve toplumsal değişimlere uyum sağlamakta zorlanmaktadır (Esenyel, 2020). Varoluşsal krizin aşılmasına yönelik farklı yaklaşımlar ortaya konmaktadır.

Modern aklın eleştirel değerlendirilmesi ve geleneksel düşüncenin yeniden incelenmesi, bu krizin aşılmasında etkili olabilecek yaklaşımlar arasında görülmektedir. Bu bağlamda, modern aklın eleştirel analizi ve geleneksel düşüncenin yeniden keşfinin, bireylerin varoluşsal krizlerini aşmalarına katkı sağlayabileceği ileri sürülmektedir (Barışan, 2012). Sonuç olarak, modern toplumda varoluşsal kriz, bireylerin anlam ve amaç

arayışlarında karşılaştıkları zorlukları ifade etmektedir. Bu krizin çözümüne yönelik olarak, geleneksel değerlerin yeniden değerlendirilmesi, dinsel bireyselleşme ve modern aklın eleştirel analizi gibi yaklaşımların dikkate alınabileceği düşünülmektedir (Ahmedi ve Kılıç-Ahmedi, 2024; Barışan, 2012). Ancak, bu çözüm önerilerinin yanı sıra, Albert Camus'nün düşüncelerine bakıldığında, bireyin bu tür bir krizle yüzleşmesinde kesin çözümler yerine, absürdün kabulü ve başkaldırı etiği çerçevesinde bir varoluşsal tutum geliştirmesinin de önemli bir seçenek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Camus'nün düşüncelerinden yola çıkarak, modern toplumda varoluşsal krize kazandırdığı boyutlar ve çözüm önerileri incelenmelidir.

Camus'nün Düşüncelerinden Yola Çıkmak: Modern Toplumda Varoluşsal Krize Kazandırdığı Boyutlar Ve Çözüm Önerileri

Modern toplum, bireyleri giderek artan bir anlam arayışına iten bir yapı sergilemektedir. Geleneksel inanç sistemlerinin ve değer yargılarının etkisini yitirmesi, bireyin geçmişte hazır olarak edindiği varoluşsal çerçevenin ortadan kalkmasına neden olmuştur. Sanayileşme, kentleşme ve dijitalleşme gibi süreçlerle ivme kazanan modernleşme, insanın doğayla, toplumla ve kendisiyle olan ilişkisini köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Ancak bu dönüşüm, bireye özgürlük bahşederken aynı zamanda önemli bir varoluşsal yükümlülük de yüklemiştir. Camus'nün absürd felsefesi, tam da bu noktada, modern bireyin varoluşsal krizlerini anlamlandırmasına ve aşmasına yardımcı olacak özgün bir analitik çerçeve sunmaktadır. Bireyin anlam arayışının başarısızlıkla sonuçlanması, Camus'ye göre kaçınılmaz bir olgudur (Bal, 2021; Tülüce, 2022). Bu kaçınılmazlık, bireyi varoluşsal bir çıkmaza sürüklemekte ve çeşitli tepkilere yol açmaktadır.

İnsan, anlam yaratma yeteneğine sahip olduğu kadar, aynı zamanda mutlak bir anlamın olmadığını idrak edebilecek kadar bilinçlidir. İşte bu bilinç düzeyi, bireyi varoluşsal bir çıkmaza sürüklemektedir. Camus, bireyin bu krize verdiği tepkileri üç temel seçenek üzerinden inceler: intihar, felsefi intihar ve absürdü kabullenerek varoluşu sürdürmek. Modern toplumda bireyler bu üç seçeneğin etkisi altında yaşamaktadırlar ve Camus'ye göre yalnızca üçüncü seçenek, yani absürdü kabullenmek ve başkaldırmak, bireyi gerçekten özgürleştirebilir. Camus'ye göre intihar, bireyin varoluşsal boşluk karşısında teslim olmasıdır (Bal, 2021) ve birçok intihar olayı bu varoluşsal boşluğa bağlanabilir (Frank, 1992). Ancak bu bir çözüm teşkil etmez zira ölüm, absürdle mücadeleyi sona erdirir. İnsan absürdü ortadan kaldıramaz ancak onunla var olmayı öğrenebilir. Öte yandan, felsefi intihar, bireyin sahte anlamlara sığınmasıdır. Modern toplumda birçok birey, ideolojilere, dini dogmalara veya bilimsel mutlakiyetçiliğe tutunarak, anlam krizini görmezden gelmeye çalışmaktadır. Camus'ye göre bu da bir kaçış biçimidir. Camus'nün önerdiği yaklaşım, absürdü kabullenerek varoluşu sürdürmektir. Bu, bireyin anlam bulamayacağını idrak ettiği halde, varoluşunu sürdürmesini ve bu anlamsızlığı bilinçli bir şekilde kabul

etmesini gerektirir (Bal, 2021; Tülüce, 2022). Modern birey, toplumsal ve psikolojik olarak anlam bulmaya zorlanırken Camus bu baskıya direnç göstermeyi önermektedir. Varoluşun anlamsızlığı, onu terk etmeyi değil, bilakis onu özgürce deneyimlemeyi gerektirmektedir. Modern toplumun bireyi anlam krizine sürükleyen temel dinamiklerinden biri, sürekli olarak bir anlam kaynağı arayışıdır. Birey, modern dünyada kariyer, toplumsal statü, kişisel başarı gibi dışsal unsurlarla kendini tanımlama zorunluluğu hissetmektedir. Ancak Camus, anlamın dışsal kaynaklardan türetilmeyeceğini, bireyin ancak kendi iç dünyasında anlam yaratabileceğini savunmaktadır (Aydınalp, 2020). Bu bağlamda Camus, modern bireyin anlam arayışında karşılaştığı zorluklara özgün bir perspektif sunmaktadır.

Camus'nün varoluşsal krizlere sunduğu perspektif, üç temel bileşenden oluşmaktadır:

Absürdün Kabulü ve Varoluşun Sürdürülmesi

Camus'ye göre, insanın anlam arayışı nihayetinde başarısızlıkla sonuçlanır. Birey, varoluşsal boşlukla yüzleşmeli ve bu durumu olduğu gibi kabullenmelidir. Varoluşun mutlak bir amacının olmadığı gerçeğinin kabulü, bireye bir özgürlük alanı sunar. Camus, bireyin varoluşsal krizlerin üstesinden gelmek için bu özgürlüğü bilinçli bir şekilde kullanması gerektiğini savunur. Birey, modern toplumun neden olduğu anlam krizleri karşısında üç farklı yol izleyebilir: anlam arayışına devam ederek kaçınılmaz bir hayal kırıklığı yaşamak, ideolojik veya dini dogmalara sığınarak felsefi intihara yönelmek, absürdü kabul ederek varoluşu sürdürmek (Bal, 2021).

Sanatsal İfade ve Yaratıcılığın Kullanımı

Camus'ye göre, sanat, bireyin varoluşsal krize karşı sergilediği en etkili başkaldırı biçimlerinden birini temsil eder. Camus'nün "absürd sanatçı" kavramı uyarınca, sanatçının temel görevi dünyayı olduğu gibi kabul etmek ve onu özgün bir şekilde yeniden inşa etmektir. Modern birey, yaşamını sanatsal bir eser olarak algılayarak kendi anlamını yaratabilir. Sanatın yanı sıra edebiyat, müzik, sinema gibi yaratıcı etkinlikler de bireyin kendini ifade etme ve anlam oluşturma araçlarıdır. Camus'nün absürd kahramanları, bu dünyada nihai anlam bulamayan ancak üretmeye devam eden figürlerdir (Bal, 2021).

Toplumsal Başkaldırı ve Kolektif Mücadele

Camus, bireysel varoluşun sınırlarını aşarak, toplumun genel olarak varoluşsal krizlerle nasıl başa çıkabileceğini de sorgulamıştır. Camus'ye göre, bireyin içinde bulunduğu toplumsal yapıyı ve adaletsizlikleri sorgulaması, varoluşsal başkaldırının ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak Camus, Sartre gibi ideolojik başkaldırıları reddeder ve bireyin hiçbir dogmaya veya siyasi güce boyun eğmeden, özgür bir şekilde mücadele etmesi gerektiğini vurgular. Modern toplumda bireyler, toplumsal adalet, insan hakları, çevre hareketleri gibi mücadelelere katılarak varoluşsal krizlerini toplumsal bilinç ve etik sorumluluk ile aşabilirler. Camus'nün başkaldıran insanı, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sorumluluk üstlenen bir varlıktır (Bal, 2021).

Camus'nün bu çözüm önerileri, modern bireyin varoluşsal krizine karşı nasıl bir duruş sergileyebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Camus'nün felsefesinin modern bireye katkıları, varoluşsal kriz ve intihara dair düşünceleri, modern toplumdaki bireyler için şu temel katkıları sunmaktadır; İntihara karşı bilinçli bir ret: Camus, bireyin varoluşu olduğu gibi kabullenerek, ölümü bir kaçış olarak görmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Başkaldırı yoluyla varoluşsal anlam inşası: Anlam mutlak değildir, ancak birey başkaldırarak, sanatsal ifade yoluyla ve özgürce var olarak kendi anlamını inşa edebilir. Bireysel ve toplumsal sorumluluk: İnsan, hem kendi varoluşsal krizine karşı bilinçli bir varoluş sürdürebilir hem de toplumsal adaletsizliklere karşı etik bir direniş içinde olabilir. Sonuç olarak, Camus'nün felsefesi modern bireyin varoluşsal krizini yalnızca bir bunalım olarak değil, aynı zamanda bir özerklik fırsatı olarak algılamasına olanak tanır. Modern birey, mutlak anlam arayışından vazgeçtiğinde, varoluşa daha bilinçli ve özgür bir şekilde katılabilir. Asıl mesele, varoluşun anlamını bulmak değil, anlam olmaksızın var olmaya devam edebilmektir. Camus'nün önerdiği gibi, "*Sisifos'u mutlu olarak tasarlamak gerekir.*" (Camus, 2010: 126)

Sonuç

Camus'nün yaşadığı dönem varoluşsal bir kriz dönemidir. Camus, dünya ve insan bilinci arasındaki kopukluktan ortaya çıkan absürdü, düşüncesinin temel başlangıç noktası olarak belirlemiştir. Bu yüzden absürd, felsefesinin temel kavramlarından biridir. Absürd, dünya ile insan bilinci arasındaki kopuştan doğduğu için dünya ile insan tek başına absürd değildir. Bu nedenle absürd, bir ilişki olarak ortaya çıkar. Bu ilişkiye göre, insan bilinci içinde bulunduğu dünyadan bir beklenti içindedir fakat bu dünya insanın beklentilerini karşılamamaktadır. İnsanın beklentileri karşısında dünyanın karşılık veremeyişi, insanın içinde yaşadığı dünyayı ve yaşamını anlamsızlaştırmaktadır. Dünya ile hayatın karşısında bir bilinç mevcut değil ise herhangi bir absürlük de söz konusu olamayacağı gibi, dünya feda edilirse absürd durumu da ortadan kalkacaktır. Ancak absürd, insanı gerçeğe yönlendiren yöntemin ilk hareket noktasıdır. Absürd, insanın ulaştığı ilk gerçekliktir ve ulaşılan bu gerçeklik insanın doğrudan kendisinin gerçeğidir. İnsan bu gerçeği reddettiğinde, kendini ve aynı zamanda da dünyayı reddedecektir.

Absürd, dünyanın ve deneyimlediğimiz yaşamın bize yansıyan bir yönünden, bir görünüşünden ibarettir. Bu nedenle absürdün evrensel bir gerçeklik olduğu iddiası ile onun insan bilincine bağlı olarak ortaya çıktığı görüşü ilk bakışta çelişkili gibi durmaktadır. Absürd duygusunun doğuşu, insanın öncelikle kendisine yabancılaşması ile başlar ve bu yabancılaşma, bireyin varoluşunu sorgulamaya başlamasıyla derinleşir. Camus'ye göre, insan gündelik alışkanlıklarının içinde yaşarken kendi varlığıyla ilgili köklü bir sorgulamaya girmez ancak bir an gelir ki kişi kendi varlığını tanıyamaz hale gelir. Sabahları işe gitmek, yemek yemek, uyumak gibi rutinler, bilinçsiz bir şekilde tekrarlandığında doğal ve sıradan gelir. Ancak

bir gün, insan bir yabancı gibi kendi hayatına dışarıdan bakar. Bu, kendine yabancılaşmanın ilk adımıdır. İnsanın kendi bedeni, hareketleri, sesi ve hatta düşünceleri ona tuhaf gelmeye başlar. Artık dünyaya olduğu kadar kendi bilincine de yabancıdır. Bu yabancılaşma süreci ilerledikçe, insanın çevresiyle kurduğu bağlar da kopmaya başlar ve birey, dünyaya ve diğer insanlara da yabancılaştığını hissederek. Bu yabancılaşmanın son aşaması ölümün kaçınılmaz son olmasıdır. Absürd bilinç, ölüm farkındalığıyla tam anlamıyla şekillenir. Bu aşamaya gelen birey için artık dünya anlamını yitirmiştir çünkü insanın aradığı anlam, ölümle birlikte yok olacaktır. Camus'nün absürd anlayışı, tam da bu farkındalık üzerine kuruludur; İnsan, kendine yabancılaşarak, zamanla dünyaya ve diğer insanlara yabancılaşır; ölümün kaçınılmazlığını kavradığında ise varoluşun anlamsızlığını tam anlamıyla hissederek. İşte absürd, insanın bu yabancılaşma sürecinden doğar ve onunla şekillenir. Camus'ye göre insan, ölüm farkındalığının ardından yine de yaşamı seçmelidir.

İntihar, Camus'ye göre bir çözüm değil bir kaçıştır çünkü varoluşun anlamsızlığıyla gerçek bir yüzleşme içermez. Camus, absürd farkındalığını taşıyan insanın yaşamaya devam ederek gerçek özgürlüğüne ulaşacağını belirtir. Camus'nün yaklaşımında intihar, bir anlam arayışının başarısızlıkla sonuçlanmasının doğal bir sonucu gibi görünmektedir. Çünkü insan, evrenden anlam beklerken dünya bu talebe karşılık vermez. Bu karşılıksızlık, bazı bireyler için yaşamın devam etmesini imkânsız kılabilir ancak Camus, bu noktada intiharın bir çözüm olmadığını savunur. Ona göre intihar, absürdü ortadan kaldırmaya yönelik bir uğraştır ancak bu, sorunun kendisini çözmez, yalnızca onu yok eder. Oysa asıl mesele, absürdü kabul edip onunla yaşamaya devam etmektir. Camus, intihar sorununa bu şekilde bir çözüm getirir çünkü yaşadığımız hayat ne kadar anlamsız olursa olsun, yine de bu hayatın yaşanması gerektiğini savunur. Dolayısıyla absürd karşısında insan, intihar eylemini seçmemelidir. Çünkü intihar yalnızca bedeni değil, aynı zamanda absürdü de ortadan kaldırarak onu yok edecektir.

Bu durumda insan, aradığı varoluş nedenini yalnızca başkaldırıda bulabilir. Camus'ye göre yaşamını sürdürmek isteyen absürd insan, şu dört tipten birini benimseyebilir: Don Juan, Aktör, Fatih ve Sanatçı. Camus'nün *Sisifos Söyleni* adlı eserinde ele aldığı bu dört yaşam biçiminden Don Juan, Aktör ve Fatih, içinde buldukları hayatla sürekli alay eden ve hayattan hiçbir beklentisi olmayan kişilerdir. Aslında bu üç tip, absürdü bir nevi "oynamakta," yani sürekli rol yapmaktadırlar. Sanatçı tipi ise absürde en uygun tiptir çünkü başkaldırı en etkili ifadesini sanatta bulur.

Camus'nün "absürd" kavramı, modern toplumda bireylerin deneyimlediği varoluşsal krizlerle doğrudan ilişkilidir. Absürd, bireyin anlam arayışı ile evrenin kayıtsızlığı arasındaki çatışmadan kaynaklanır. Modern yaşamın monotonluğu, teknolojinin bireyi araçsallaştırması ve dünya genelindeki savaşlar gibi etkenler, bireyin varoluşunun anlamını sorgulamasına yol açmıştır. Camus, bu durumu "absürd" olarak tanımlar ve bireyin absürde dair farkındalığının varoluşsal krizin temelini oluşturduğunu belirtir.

Camus, felsefenin en temel sorununun "varoluşun sürdürülmeye değer olup olmadığı" olduğunu belirtir ve bu sorunun intihar olgusuyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgular. Ona göre intihar, varoluşun anlamsızlığına karşı bir tepki olarak ortaya çıksa da aslında bu anlamsızlığa teslimiyetin bir göstergesidir ve dolayısıyla gerçek bir çözüm sunmaz. Camus, intiharı bir kaçış olarak değerlendirir ve bunu reddeder. Bunun yerine, bireyin absürdü kabullenerek onunla var olmayı öğrenmesini ve bu duruma karşı direnç göstermesini önerir. Bu yaklaşım, bireyin absürdü içselleştirerek, ona karşı direniş göstermesini ve kendi değerlerini oluşturmasını içerir. Bu direniş, bireyin özerkliğini ve sorumluluğunu pekiştirir böylece varoluşun anlamsızlığına rağmen bir anlam oluşturma sürecine girilir. Camus'nün bu yaklaşımı, modern toplumda bireyin karşılaştığı varoluşsal krizlere karşı aktif bir duruş sergilemesine teşvik eder.

Albert Camus'nün düşünceleri, modern toplumda bireylerin karşılaştığı varoluşsal krizlere derinlemesine bir bakış sunar. Onun absürd kavramı, varoluşun anlamsızlığına karşı bireyin tepkisini ve bu bağlamda intihar olgusunu ele alır. Camus, intiharı bir çözüm olarak değerlendirmez; bunun yerine, bireyin kendi anlamını inşa etmesini ve absürde karşı direnç göstermesini önerir. Bu yaklaşım, modern toplumda varoluşsal kriz yaşayan bireyler için anlamlı bir perspektif sunar ve onları varoluşun anlamsızlığına rağmen kendi değerlerini oluşturmaya teşvik eder. Camus'nün düşünceleri, günümüzde de güncelliğini korumaktadır. Modern birey, yaşamın mutlak anlamını aramak yerine absürdü kabul edip kendi varoluşunu özgürce şekillendirmelidir. Yaşamın nihai bir anlamı olmayabilir ancak bu durum insanın yaşamaktan vazgeçmesini gerektirmez. Gerçek anlam, absürdün farkında olarak her anı bilinçli bir şekilde yaşamaktır.

Extended Abstract

Albert Camus, as a key figure in existentialist philosophy, examines the human condition through the concept of the absurd. In attempting to comprehend existence, individuals confront the fundamental incompatibility between themselves and the world. Camus defines this tension as absurdity and questions how one should respond to this awareness. He asserts that the most fundamental philosophical question is whether life is worth living, addressing the issue of suicide as its most radical consequence.

Camus identifies three possible responses to the absurd: physical suicide, philosophical suicide, and rebellion. The first, physical suicide, constitutes an immediate rejection of the absurd by terminating existence. However, Camus dismisses this as an invalid solution since it eliminates the very consciousness that perceives the absurd. The second, philosophical suicide, involves taking refuge in religious or ideological systems to escape meaninglessness. Camus rejects this as well, arguing that a hope-based search for meaning leads to self-deception, negating awareness of the absurd. The third and only viable response is rebellion. Camus asserts that individuals must accept the absurd, confront it with awareness, and persist in living despite its inherent meaninglessness.

In *The Myth of Sisyphus*, Camus employs the figure of Sisyphus as a metaphor for human existence. Condemned by the gods to ceaselessly roll a boulder up a hill, only for it to roll back down each time, Sisyphus epitomizes the

absurd struggle. For Camus, true rebellion lies in recognizing this fate and persisting despite it. The image of a content Sisyphus symbolizes an individual who embraces the absurd and chooses to live with conscious defiance.

The existential crisis of modern individuals closely aligns with Camus' philosophical concerns. The erosion of traditional values, the impact of scientific and technological advancements on meaning-making, and increasing social changes and individualization intensify existential uncertainty and the sense of emptiness. Camus' philosophy emphasizes individual consciousness, ethical responsibility, and artistic creativity as means of confronting these dilemmas. His model of the rebellious individual neither succumbs to suicide nor clings to false hopes but instead embraces life with awareness of the absurd. This acceptance does not entail passive resignation but rather an active engagement with existence.

Camus further illustrates his notion of the absurd human through various figures, including Don Juan, the Actor, the Conqueror, and the Artist. These figures embody different ways of living authentically within the constraints of absurdity. Ultimately, Camus argues that individuals must cease their pursuit of absolute meaning and instead affirm life as it is. His approach underscores the necessity of adopting a conscious ethical stance and maintaining rebellion against existential despair in the modern world.

This study explores Camus' concepts of suicide, absurdity, and rebellion within the framework of contemporary society, evaluating the existential alternatives available to individuals. Camus' philosophy suggests that rather than seeking meaning, one must learn to live without it. In doing so, he advocates for a conscious ethic of existence that enables individuals to confront and transcend the existential crises of the modern era.

Kaynakça

- Ahmedî, E. Ş. & Kılıç Ahmedî, B. (2024). Dinin Bireyselleşmesi Üzerine Niceliksel Bir Araştırma. *Bilimname*, 51, 457-484. <https://doi.org/10.28949/bilimname.1394681>
- Aydınalp, E. B. (2020). Albert Camus'da Saçma Kavramı- Sisifos'u Mutlu Düşünmek. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(2), 529-540. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.781867>
- Bal, M. (2021). İntihar Sorununa Schopenhauer'in ve Camus'nün Felsefi Çözüm Önerileri. *Dört Öge*, 20, 39-55.
- Barışan, C. (2012). Modernite Tartışmalarına Alternatif Bir Yaklaşım: Modern Aklın Eleştirisi ve Geleneksel Düşünce. *İnsan & Toplum*, 2(4), 35-63.
- Braz, A. (2006). La Conscience De L'absurdité Chez Camus: L'héritage D'un Autre Existentialisme. *Horizons philosophiques*, 16(2), 1-8. <https://doi.org/10.7202/801315>
- Camus, A. (1982). *Denemeler ve Bir Alman Dosta Mektuplar* (S. Eyüboğlu & V. Günyol, Çev.). Say Yayınları.
- Camus, A. (1965). Les Nouvelles littéraires, 15 novembre, dans *Essais, Extraits d'interviews*, Paris, Gallimard «Bibliothèque de la Pléiade»
- Camus, A. (2012). *Mutlu ölüm* (R. Dara, Çev.). Can Yayınları.

- Camus, A. (2005). *The Myth of Sisyphus*. (J. O'Brien, Trans.). London: Penguin Books.
- Camus, A. (2018). *Sisifos Söyleni* (T. Yücel, Çev.). Can Yayınları.
- Camus, A. (2010). *Sisifos Söyleni* (T. Yücel, Çev.). Can Yayınları.
- Camus, A. (2019a). *Düşüş* (T. Yücel, Çev.). Can Yayınları.
- Camus, A. (2019b). *Başkaldıran İnsan* (T. Yücel, Çev.). Can Yayınları.
- Çüçen, K. (2015). *Varoluş Filozofları*. Sentez Yayıncılık.
- Erdem, D. (2003). Modern Ahlakın Krizi ve Sonrası. *Kültür ve İletişim*, 6(2), 91-120.
- Ergun, E & Çötök, T. (2018). Etik Bir Tartışma Konusu: Hume ve Kant Örneğinde İntihar. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 9 (1), 121-146. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/694753>
- Esenyel, M. Z. (2020). Arnold Gehlen'de Kültürel Kriz ve Tarihin Sonu. *Temaşa: Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 13, 171-187.
- Foley, J. (2014). *Albert Camus From The Absurd to Revolt*. Routledge.
- Frankl, E. V. (1992). *İnsanın Anlam Arayışı*. (S. Budak, Çev.). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Gündoğan, A. O. (2011). *Albert Camus: Hayatı, yapıtları, felsefesi*. MKM Yayınları.
- Gündoğan, A. O. (2018). *Albert Camus ve başkaldırma felsefesi*. Öteki Yayınevi.
- Hançerlioğlu, O. (1975). Saçma. *Felsefe Sözlüğü* (s. 272-273). Remzi Kitabevi Yayınları.
- Karakaş Aydın, D. (2023). Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi- Modern İnsanın Yönelimi. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 108-111.
- Karakaya, Ş. (2020). İntihar Olaylarında Varoluşsal Sorunlar: Felsefi Sağlatım Açısından Yaklaşım. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (AKSOS)*, 8.
- Koç, E. (2016). Albert Camus'nün Saçma Felsefesi: *Caligula, Yabancı ve Sisifos Söyleni*. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6).
- McBride, J. (1992). *Albert Camus Philosopher And Littérateur*. New York: *Palgrave Mcmillan*.
- Tagay, Ö., Voltan-Acar, N. & Nalbant, A. (2016). Logoterapide Kullanılan Kavramların ve Tekniklerin Türk Kültüründe Uygulanabilirliği. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 105-126.
- Topakkaya, A. & Duykop, Z. S. (2017). Albert Camus'de Felsefi İntihar ve Başkaldırı. *SYL*.
- Tülüce, H. A. (2022). Bireysellik ve Toplumsallık Bağlamında Modern Bireyin Anlam Arayışı. *Journal of University Research*, 5(3), 305-312. <https://doi.org/10.32329/uad.1081255>
- Yıldız, E. (2023). Gecikmiş Modernitede Sosyal Bilişsel Kriz: Modern Gerçekliğin Gelişimsel Grameri Üzerine Kavramsal Bir Çalışma. *Sosyoloji Notları*, 7(1), 2-26.